

İxtisas : 050406-"Maliyyə" A-B

Fənn sillabusu

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Maliyyə bazarları (ARTN-nin 07.08.2018-ci il tarixli F-537 sayılı əmr ilə təsdiq edilmişdir).

Kodu: IPF- B13

Tədris ili: II (2025/2026)

Semestr: I

Tədris yükü: Cəmi: 30 saat – (30 saat müəhazirə)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Auditoriya:

II.Müəllim haqqında məlumat: Hüseynli Nuran Mirəqil oğlu, Baş müəllim

Məsləhət günləri və saati: I–V gün saat 15⁰⁰-16⁰⁰.

E-mail ünvanı:nurangaga@yahoo.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç.,170-a

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas

1. V.Z.Zeynalov Maliyyənin əsasları. Bakı, 2008.
2. D.Bağirov, M. Həsənlı. Maliyyə / Dərs vəsaiti (ikinci buraxılış). Bakı: "İqtisad Universiteti" Nəşriyyatı, 2011.
3. N. Novruzov, X. Hüseynov Maliyyə. Dərslik. Bakı, 2007.
4. S. M. Məmmədov Maliyyə. Bakı, 1997.
5. Abbasov A.H. Qiymətli kağızlar və onlarla əməliyyatları. Dərslik, Bakı, 2007
6. A.Kərimov, A.Babayev "Qiymətli kağızlar bazarı". Bakı, 2003.
7. E.Sadiqov "Azərbaycanın qiymətli kağız bazarı və onun inkişaf perspektivləri".Sankt-Peterburq, 2003.
- Əlavə
8. Azərbaycan Respublikasının "Qiymətli kağızlar haqqında" Qanunu. Bakı, 1998.
9. D.Vəliyev, M. Rəhimov Beynəlxalq maliyyə Dərslik. Bakı, 2000.
10. S. M. Məmmədov Beynəlxalq maliyyə. Dərslik. Bakı, 2009.
11. Azim Heydərov oğlu Abbasov «Qiymətli kağızlar və onlarla əməliyyatlar» (Interaktiv üsulla) Bakı: «İqtisad universiteti» nəşriyyatı, 2007
12. Z.F. Məmmədov, V.Z.Zeynalov. Maliyyə, pul tədavülü və kredit. Dərslik. Bakı, 2007.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyyata giriş fənninin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Daxili və xarici resursların iqtisadi inkişafa cəlb edilməsini təmin edən maliyyə bazarının mövcudluğu zərurətinə çevrilir. Belə ki, müasir şəraitdə maliyyə bazarları mülkiyyət formasından asılı olmayaraq həm mikroiqtisadi səviyyədə, həm də dövlət səviyyəsində onların maliyyə resursları ilə təmin edilməsində mühüm rol oynayır. Deməli, bazar iqtisadiyyatının inkişafı maliyyə bazarı olmadan mümkün deyildir. Maliyyə bazarı pul vəsaitlərinin hərəkətinin təşkil edilməsinin xüsusi forma və sferası olub maliyyə münasibətləri sferasında alqı-satqı münasibətlərinin məcmusudur. Maliyyə bazarının rolu onun yerinə yetirdiyi funksiyalarla müəyyən edilir. Maliyyə bazarı elə bazar formasıdır ki, burada əmtəə kimi maliyyə resursları çıxış edir. Başqa sözlə, maliyyə bazarı pul vəsaitlərinin iqtisadi subyektlər arasında bölgüsünü təmin edən bazardır. Maliyyə bazarının məqsədi pul vəsaitlərinin səmərəli şəkildə səfərbər edilməsini və onların maliyyə resurslarına ehtiyacı olanlara satışını təmin etməkdən ibarətdir. Maliyyə bazarının rolu onun yerinə yetirdiyi funksiyalarla müəyyən edilir. "Maliyyə bazarları" fənni tələbələrin pul və kapital bazarlarının fəaliyyəti sahəsinin formalaşması və fəaliyyəti üzrə nəzəri və praktiki biliklərə yiyələnməsinə; Maliyyə bazarlarının mahiyyəti, funksiyaları və təsnifatı; müasir dövrdə Azərbaycanda maliyyə bazarının mövcud vəziyyəti və fəaliyyət xüsusiyyətləri, sığorta bazarı, qiymətli kağızlar bazarı və birja, Beynəlxalq maliyyə bazarları və s. iştirakçıları fəaliyyətinin tənzimləməsinin və nəzarətinin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üçün zəruri olan nəzəri anlayışların və praktiki bacarıqların tələbələrə çatdırılmasına yönəldilmişdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar bilər;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırır bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırır bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17 - dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 30 saat – (30 saat müəhazirə)

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Müh Saat	Tarix
1	2	3	4
	Mühazirə mövzuları	2	
1	Mövzu: Maliyyə bazarlarının mahiyyəti və rolu Plan 1. Maliyyə bazarının mahiyyəti və rolu 2. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı 3. Maliyyə bazarının strukturu və maliyyə bazarının növləri 4. Azərbaycanda maliyyə bazarının ümumi xarakteristikası və maliyyə bazarının dövlət tənzimlənməsi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
2	Mövzu: Müasir dövrdə Azərbaycanda maliyyə bazarının mövcud vəziyyəti və fəaliyyət xüsusiyyətləri Plan: 1. Azərbaycanda maliyyə bazarının seqmentləri və onların müasir vəziyyətinin təhlili 2. Maliyyə bazarının subyektlərinin müasir dövrdə təhlili və qiymətləndirilməsi 3. Azərbaycanda maliyyə bazarının qanunvericilik bazası 4. Azərbaycan Respublikasının maliyyə bazarının perspektiv inkişaf yolları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
3	Mövzu: Qiymətli kağızlar bazarı və qiymətli kağızlar Plan: 1. Maliyyə bazarının tərkib hissəsi qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, modeli, rolu və əhəmiyyəti 2. Qiymətli kağızlar, onların növləri və qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçıları 3. Qiymətli kağızlar bazarının funksiyaları və təsnifatı 4. Qiymətli kağızların funksiyaları, xüsusiyyətləri və əlamətləri 5. Qiymətli kağızların müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi və qruplaşdırılması 6. Respublikamızda qiymətli kağızlar bazarının idarəedilməsi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
4	Mövzu: Qiymətli kağızlar bazarı və qiymətli kağızlar Plan: 1. Maliyyə bazarının tərkib hissəsi qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, modeli, rolu və əhəmiyyəti 2. Qiymətli kağızlar, onların növləri və qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçıları 3. Qiymətli kağızlar bazarının funksiyaları və təsnifatı 4. Qiymətli kağızların funksiyaları, xüsusiyyətləri və əlamətləri	2	

	5. Qiymətli kağızların müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi və qruplaşdırılması 6. Respublikamızda qiymətli kağızlar bazarının idarəedilməsi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
5	Mövzu: Valyuta bazarı Plan: 1. Valyuta bazarının mahiyyəti, onun funksiyaları və xüsusiyyətləri 2. Valyuta bazarının obyekti, subyektləri və əməliyyatçıları 3. Valyuta bazarında əməliyyat növləri 4. Valyuta bazarının digər bazarlardan fərqləri 5. Valyuta bazarının əsas iştirakçıları 6. Valyuta bazarının növləri və segmentləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
6	Mövzu: Kredit bazarı Plan: 1. Kredit bazarı anlayışı, onun funksiyaları, xüsusiyyətləri və iştirakçıları 2. Kredit bazarının təşkilinin dünya təcrübəsi 3. Kredit bazarının əməliyyatları və riskləri 4. Pul bazarının əsas alətləri və pul bazarı iştirakçıları 5. Kapital bazarının tərkibi və funksiyaları 6. Kapital bazarının xüsusiyyətləri, növləri və meyarlara görə təsnifatı Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
7	Mövzu: Qızıl bazarı Plan: 1. Qızıl bazarının məzmunu və funksiyaları 2. Qızıl bazarının əməliyyatları, obyekt və subyektləri 3. Qızıl bazarının növləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
8	Mövzu: Sığorta bazarı Plan: 1. Sığorta bazarı maliyyə bazarının tərkib hissəsi kimi 2. Sığorta bazarının təşkil prinsipləri 3. Sığorta bazarının strukturu 4. Sığorta bazarının dövlət tənzimlənməsi 5. Azərbaycanda sığorta bazarının yaranması və inkişafı 6. Müstəqillik dövründə sığorta bazarının inkişaf mərhələsi və sığorta bazarına təsir edən amillər Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
9	Mövzu: Fond birjası və fond bazarı Plan: 1. Fond bazarı anlayışı və Azərbaycan fond bazarı sektorları 2. Fond birjası və onun əsas funksiyası 3. İnkişaf dərəcələrinə görə birjaların təsnifatı və birja indeksləri 4. Birja qaydaları və Bakı Fond Birjasının funksiyaları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
10	Mövzu: Azərbaycanın ipoteka bazarında qiymətli kağızlardan istifadə Plan: 1. Azərbaycanda ipoteka bazarı və onun peşəkar iştirakçıları 2. Əhəlinin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılmasında ipoteka bazarının əhəmiyyəti və rolu 3. İpoteka kreditlərinin verilməsi şərtləri 4. İpoteka kreditlərinin verilməsi mexanizmləri 5. Mənzil sertifikatlarının buraxılışı və tədavi qaydaları 6. Təminatlı və təminatlı mənzil sertifikatları və onların dövlət qeydiyyatına alınması Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
11	Mövzu: İpoteka, lizinq və faktoring xidməti bazarları Plan: 1. İpoteka bazarının mahiyyəti və fəaliyyət mexanizmi 2. Lizinqin mahiyyəti, funksiyaları və inkişaf istiqamətləri 3. Lizinqin növləri və təsnifatı 4. Lizinq xidməti bazarının məzmunu və xüsusiyyətləri 5. Faktoring xidməti bazarının mahiyyəti və xüsusiyyətləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
12	Mövzu: Dövlət qiymətli kağızları və maliyyə derivativləri Plan: 1. Mərkəzi hökumətin qiymətli kağızları 2. Dövlət qiymətli kağızlarının funksiyaları və növləri 3. Dövlət qiymətli kağızlarının yerləşdirilməsi üsulları 4. Bələdiyyələrin qiymətli kağızlarının mahiyyəti və məqsədləri	2	

	5. Törəmə maliyyə alətləri məfhumunun ümumi səciyyəlandırılması 6. Törəmə qiymətli kağızların xüsusiyyətləri və maliyyə derivativlərin təsnifatı Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]		
13	Mövzu: Kommersiya qiymətli kağızları Plan: 1. Veksel, onun xüsusiyyətləri və üstünlükləri 2. Veksel dövriyyəsində istifadə edilən terminlər, veksellərin təsnifatı və funksiyaları 3. Vekselin növləri və əsas səciyyəvi əlaməti 4. Sadə və köçürmə veksel, onların rekvizitləri 5. Veksel tədavülündə ödəmə müddətləri 6. Çek, onun növləri və rekvizitləri 7. Bank sertifikatının mahiyyəti və növləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
14	Mövzu: Korporativ qiymətli kağızları Plan: 1. Səhmlərin təsnifatı və növləri 2. Səhmlərin sahiblərinə verdiyi hüquqlar 3. İmtiyazlı səhmlər və onların növləri 4. İstiqrazların mahiyyəti və təsnifatı Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
15	Mövzu: Dünya maliyyə bazarları və təşkilatları Plan: 1. Müasir dünya maliyyə bazarlarının formalaşmasının tarixi aspektləri 2. Beynəlxalq valyuta bazarları və valyuta əməliyyatları 3. Beynəlxalq qızıl bazarı və dünyanın rəsmi qızıl valyuta resursları 4. Dünya kredit və fond bazarı 5. Beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-12]	2	
X	Cəmi:	30	

XI. Fənn üzrə tələblər: Maliyyə bazarı sahəsində yaradıcı, təşəbbüskar kadrların hazırlanmasında Maliyyə bazarları fənninin öyrənilməsinin mühüm rolu vardır. Maliyyə bazarları münasibətlərinin iqtisadi mahiyyətinin öyrənilməsi, onun ictimai proseslərdə yerinin və rolunun araşdırılması maliyyə fəaliyyətinin dəqiq sərhədlərini müəyyənləşdirməyə, mövcud maliyyə bazarları münasibətlərinin vəziyyətini peşəkarcasına qiymətləndirməyə, onun inkişafının nəticələrini əvvəlcədən görməyə imkan verir. Bu istiqamətdə əsas tələb və tapşırıqlar:

- Azərbaycan Respublikasında maliyyə bazarının inkişaf proqramının məqsəd və vəzifələri öyrənmək;
- Azərbaycan Respublikasında maliyyə bazarının iştirakçılarının fəaliyyətinin tənzimlənməsi və nəzarəti haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Valyuta bazarı, kredit bazarı, qızıl bazarı və s. bazarlar haqqında elmi biliklərə yiyələnmək.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Azərbaycan Respublikasında maliyyə bazarının inkişaf proqramının məqsəd və vəzifələri öyrənmək;
- Azərbaycan Respublikasında maliyyə bazarının iştirakçılarının fəaliyyətinin tənzimlənməsi və nəzarəti haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Valyuta bazarı, kredit bazarı, qızıl bazarı və s. bazarlar haqqında elmi biliklərə yiyələnmək.

XIII. Tələbələr fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

1. Maliyyə bazarının mahiyyəti və rolu
2. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı
3. Maliyyə bazarının strukturu və maliyyə bazarının növləri
4. Azərbaycanda maliyyə bazarının qanunvericilik bazası
5. Qiymətli kağızlar, onların növləri və qiymətli kağız bazarının peşəkar iştirakçıları
6. Qiymətli kağız bazarının funksiyaları və təsnifatı
7. Valyuta bazarının mahiyyəti, onun funksiyaları və xüsusiyyətləri
8. Kredit bazarı anlayışı, onun funksiyaları, xüsusiyyətləri və iştirakçıları
9. Pul bazarının əsas alətləri və pul bazarı iştirakçıları
10. Kapital bazarının tərkibi və funksiyaları

II Kollektiv sualları:

1. Qızıl bazarının məzmunu və funksiyaları
2. Sığorta bazarı maliyyə bazarının tərkib hissəsi kimi
3. Fond bazarı anlayışı və Azərbaycan fond bazarı sektorları
4. Azərbaycanda sığorta bazarının yaranması və inkişafı
5. Lizingin mahiyyəti, funksiyaları və inkişaf istiqamətləri
6. Faktoring xidməti bazarının mahiyyəti və xüsusiyyətləri
7. İpoteka kreditlərinin verilməsi mexanizmləri
8. Lizingin növləri və təsnifatı
9. Dövlət qiymətli kağızlarının funksiyaları və növləri
10. Çek, onun növləri və rekvizitləri

XV. İmtahan sualları

1. Maliyyə bazarının mahiyyəti və rolu
2. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı
3. Maliyyə bazarının strukturu və maliyyə bazarının növləri
4. Azərbaycanda maliyyə bazarının ümumi xarakteristikası və maliyyə bazarının dövlət tənzimlənməsi
5. Azərbaycanda maliyyə bazarının qanunvericilik bazası
6. Azərbaycan Respublikasının maliyyə bazarının perspektiv inkişaf yolları
7. Maliyyə bazarının tərkib hissəsi qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, modeli, rolu və əhəmiyyəti
8. Qiymətli kağızlar, onların növləri və qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçıları
9. Qiymətli kağızlar bazarının funksiyaları və təsnifatı
10. Qiymətli kağızların funksiyaları, xüsusiyyətləri və əlamətləri
11. Qiymətli kağızların müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi və qruplaşdırılması
12. Respublikamızda qiymətli kağızlar bazarının idarəedilməsi
13. Valyuta bazarının mahiyyəti, onun funksiyaları və xüsusiyyətləri
14. Valyuta bazarının obyekt, subyektləri və əməliyyatçıları
15. Valyuta bazarında əməliyyat növləri
16. Valyuta bazarının digər bazarlardan fərqləri
17. Valyuta bazarının əsas iştirakçıları
18. Kredit bazarı anlayışı, onun funksiyaları, xüsusiyyətləri və iştirakçıları
19. Kredit bazarının təşkilinin dünya təcrübəsi
20. Kredit bazarının əməliyyatları və riskləri
21. Pul bazarının əsas alətləri və pul bazarı iştirakçıları
22. Kapital bazarının tərkibi və funksiyaları
23. Kapital bazarının xüsusiyyətləri, növləri və meyarlara görə təsnifatı
24. Qızıl bazarının məzmunu və funksiyaları
25. Qızıl bazarının əməliyyatları, obyekt və subyektləri
26. Qızıl bazarının növləri
27. Sığorta bazarı maliyyə bazarının tərkib hissəsi kimi
28. Sığorta bazarının təşkili prinsipləri
29. Azərbaycanda sığorta bazarının yaranması və inkişafı
30. Fond bazarı anlayışı və Azərbaycan fond bazarı sektorları
31. İnkişaf dərəcələrinə görə birjaların təsnifatı və birja indeksləri
32. Azərbaycanda ipoteka bazarı və onun peşəkar iştirakçıları
33. Əhalinin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılmasında ipoteka bazarının əhəmiyyəti və rolu
34. İpoteka kreditlərinin verilməsi şərtləri
35. İpoteka kreditlərinin verilməsi mexanizmləri
36. Təminatlı və təminatlısız mənzil sertifikatları və onların dövlət qeydiyyatına alınması
37. İpoteka bazarının mahiyyəti və fəaliyyət mexanizmi
38. Lizingin mahiyyəti, funksiyaları və inkişaf istiqamətləri
39. Lizingin növləri və təsnifatı
40. Lizing xidməti bazarının məzmunu və xüsusiyyətləri
41. Faktoring xidməti bazarının mahiyyəti və xüsusiyyətləri
42. Dövlət qiymətli kağızlarının funksiyaları və növləri
43. Veksel, onun xüsusiyyətləri və üstünlükləri
44. Çek, onun növləri və rekvizitləri
45. Bank sertifikatının mahiyyəti və növləri
46. Səhmlərin təsnifatı və növləri
47. Səhmlərin sahiblərinə verdiyi hüquqlar
48. İstiqrazların mahiyyəti və təsnifatı
49. Müasir dünya maliyyə bazarlarının formalaşmasının tarixi aspektləri
50. Beynəlxalq qızıl bazarı və dünyanın rəsmi qızıl valyuta resursları

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il (01 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

Sq

dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:

Yll

b/m. Nuran Hüseynli

Denar Aliyeva